Landmåler - gennem en menneskealder

Af Mogens Eriksen, Varho Gørding

Jeg vil her gerne fortælle om mit arbejde som landmåler i 41 år.

Hvad er en landmåler?

Først lidt historie om hvad en landmåler er (ordet geometri betyder landmåling).
I 1427 tegnede fynboen Claudius Clavus de første kort over norden, de var af en meget tvivlsom kvalitet. Så helt op til slutningen af 1700-tallet måtte man klare sig med udenlandske værker, der også var af en ringe standard. Det var først da Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab fra 1750-erne og frem til 1842 varetog arbejdet med at fremstille moderne topografisk kortværk, som vi kender det i dag.
Men geometrien har man kendt i mange år, når man tænker på pyramiderne i Egypten der er bygget 2600 år før vores tidsregning.

Treårig mesterlære

Mit arbejde med geometrien startede i 1969. I 1969 var der arbejde til alle, man kunne vælge og vrage som man havde lyst. Det var min mening at jeg ville være landmand. Da jeg var otte år faldt jeg ned fra en halmstak og beskadigede min ryg, så landmand var ikke lige sagen, jeg måtte finde på noget andet, det skulle gerne være noget med naturen.
Jeg ringede derfor til landinspektørerne i Holsted, et 100 år gammel firma, om de manglede en landmåler. Det gjorde de, jeg kom til samtale en fredag og kunne starte den efterfølgende mandag med tiltrædelse den 1. august 1969. Der var på det tidspunkt tre landmålingsteknikere, tre tegnepiger, og to chefer.
Uddannelsen var treårig mesterlære. En sjov ting var, da min uddannelse skulle godkendes, undredes man over jeg ikke havde realeksamen, det blev en stor sag der skulle behandles på allerhøjeste sted, jeg fik dog mit uddannelsesbevis, jeg er dermed den eneste landmålingstekniker i Danmark fra den tid uden realeksamen, men jeg har da i 41 år levet af det uden realeksamen.

Landmåler eller landinspektør

Da jeg blev udlært meldte jeg mig ind i Foreningen for Landmålingsteknikere, på det tidspunkt var der stor diskussion om hvad vi skulle kaldes: landmåler, måletekniker, landmålingstekniker eller måler.
Landmåler var den betegnelse menigmand brugte om en landinspektør, så det ville Landinspektørforeningen ikke godkende. Derfor blev det til landmålingstekniker. Jeg plejer gerne at sige at landinspektører og landmålingsteknikere laver det samme arbejde, det er lønnen der er forskellen.
Jeg var medlem af foreningen i en del år; men på et tidspunkt blev den efter min mening alt for "fagforeningspræget". Der blev lavet et sæt vedtægter, der faktisk gjorde det muligt for bestyrelsen at udpante medlemmerne i tilfælde af en konflikt. Det blev for meget,

og jeg meldte mig ud. Jeg meldte mig ind i foreningen igen, da der kom nye vedtægter.
Den gamle mesterlæreuddannelse, som jeg har fået, er efter min mening den bedste uddannelse. Vi fik lært landmåleriet og kontorarbejdet fra bunden.
Når jeg tænker tilbage på, hvordan vi med ridsefjer og stålmålebånd fik en sag udarbejdet, var det virkeligt et stykke håndværk i det. Det individuelle i udarbejdelsen kom frem og ikke som nu, hvor det hele sprøjter ud af en CPU eller en plotter (tegnemaskine). Når en vej skulle udskilles (have sit eget matr. nr.) kørte man afsted med to stålmålebånd, fire stikkere, en håndprisme, en målebog og en blyant, det var alt det udstyr der skulle bruges.
Dengang var der tid til at snakke med de folk, vi kom ud til. Man blev budt på kaffe, og når man var langt ude på landet, var det sommetider rart at få en sodavand eller øl.

En distomat?

I 70'erne begyndte den teknologiske udvikling at gå stærkt, også inden for landmålerfaget. I 1970 fik vi i firmaet en distomat. Jeg tror, vi var det tredje firma i landet, der fik det, og det var selvfølgelig et kæmpe fremskridt. Vi var lidt skeptiske, målte det nu rigtigt? I den første tid, vi brugte det, målte vi derfor kontrolmåling med målebånd. Spørgsmålet var derfor, hvor meget der egentlig var tjent i tid. Distomaten var en stor "kasse", der vejede 20 kg. Inden målingen skulle den kalibreres og så kunne den kun måle afstand, ikke vinkler. Jeg har været heldig med at være i et firma, der altid har været i front med hensyn til indkøb af det nyeste inden for branchen. Det gælder såvel måleudstyr som EDB. Distomaten blev derfor hurtigt afløst af Totalstation. Totalstation kan måle både afstand og vinkel.

Da naturgassen kom til Danmark

Arbejdsmæssigt har det været både gode og dårlige tider. Den bedste tid for vores vedkommende var, da naturgassen kom til Danmark. Vi startede med opmåling og afsætning af naturgasnettet i 1979. Vi var et lille firma med seks ansatte. Men da naturgasprojekterne var på deres højeste, var vi 55 ansatte i firmaet. Naturgas Syd valgte at entrere med private landinspektører og ingeniører, som så blev fyret, efterhånden som gassen blev lagt i jorden.
Udviklingen gik samtidig i en retning, hvor tilbudsarbejder blev den væsentligste del af det arbejde, der blev lavet på et landinspektørkontor. I starten af min ansættelse var det sådan, at man sad og ventede på, at telefonen skulle ringe om et stykke arbejde. Som en sidebemærkning kan nævnes, at det stadig er sådan, nogle landinspektører har det.
Når et firma bliver så stort, er der en gevinst ved at specialisere sig på et bestemt område. Det medfører, at der ikke bliver den store afveksling i arbejdet, som hvis det var et lille firma. Men jeg har oplevet en spændende tid, hvor der i perioder blev ansat flere hver uge.

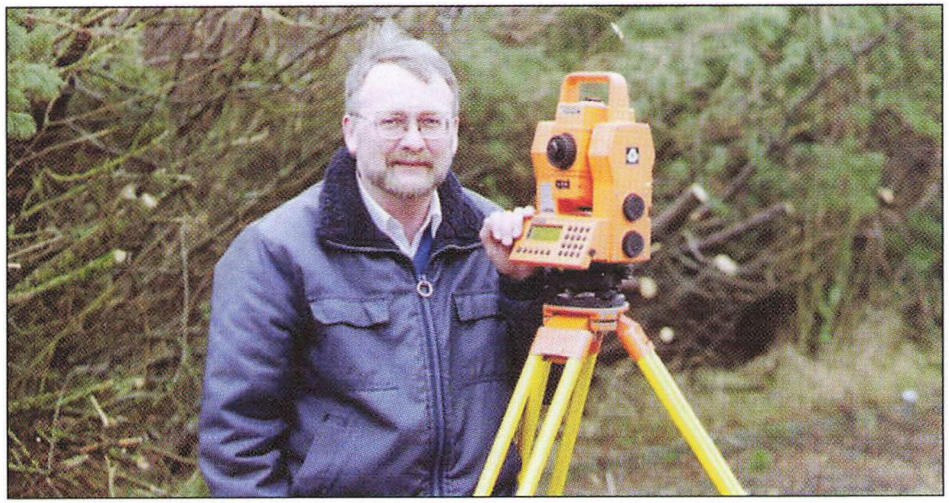
Fremtiden for landmålerbranchen

Hvordan udviklingen inden for landmålerbranchen vil foregå fremover, er svært at spå om. Det, der nok vil få en stor betydning, er den teknologiske udvikling. På områder, hvor der er monopol inden for vores branche, vil der selvfølgeligt være noget at lave. Men ser man GPS'ens indtog, er jeg bange for, at andre end uddannede landmålere vil tage over. Den én-mands betjente totalstation er efter min mening med til at gøre arbejdet som landmåler til et ensomt job. At gå dag ud og dag ind, kilometer efter kilometer med en GPS

og måle for eksempel fiberkabler, er ikke misundelsesværdigt. Det sidste nye er at man bruger droner til opmåling.
Når jeg tænker tilbage på starten af 70'erne, er det underligt, at da jeg blev udlært i 1971, var lønnen 2.500 kr. pr. måned. Jeg byggede nyt hus samme år, grunden kostede 13.000 kr. Parcelhuset på 120 m² kostede 108.000 kr. Det var også kun muligt, fordi vi havde en kæmpe inflation.
Det har været spændende at være landmåler i en periode i Danmark, hvor samfundet har udviklet sig fra at være et "bondesamfund" til et "forbrugersamfund".

Mogens Eriksens CV

Jeg er født i 1948, på gården i Varho hvor vi nu bor. Det er et lille landbrug på 21 ha., jorden er nu lejet ud til en driftig landmand fra Vejrup.
Jeg er gift med Bente. Vi har tvillingerne Line og Jacob på 25 år. Jacob er civilingeniør ved Rambøll i Esbjerg og Line er uddannet bager og fødevareteknolog.
Et landbrug på 21 ha. er i dag ikke noget, man kan leve af, så det er ren hobby.
Ud over landbruget har jeg været aktiv i kommunalpolitik. I 1990 blev jeg indvalgt i Bramming Byråd for Venstre. I min første periode var jeg medlem af Udvalget for Teknik og Miljø, og formand for Børne og unge udvalget. I min anden periode var jeg formand for Skole og Kulturudvalget og i tredje periode medlem af Økonomiudvalget. Og i sidste periode formand for Teknik og Miljø.
Jeg stillede op til byrådet i Esbjerg, men manglede 16 stemmer i at komme ind, det er da ærgerligt. Dog har jeg været privilegeret ved at være formand i tre af mine fire perioder i Bramming.

Mogens Eriksen med et landmålingsapparat. *(Foto i privateje)*

I min sparsomme fritid har jeg også været formand for Borgerforeningen, i Venstres bestyrelse samt Brugsforeningens bestyrelse. I et lille samfund som vores, 2500 indbyggere, er det vigtigt, at man er aktiv, for at det stadigt er et attraktivt sted at bo.
Min kone har også været meget aktiv i foreningslivet: Formand for Borgerforeningen og Husholdningsforeningen, samt i Gørding-hallens og Idrætsforeningens bestyrelse. På grund af arbejdet som landmåler, landmand og politiker har der ikke været tid til så meget andet i min fritid.

Ordforklaring:
Håndprisme - nivelleringsinstrument til måling af højdeforskelle i terrænet (den-storedanske.dk)
Ridsefjer - er et tegneredskab til tusch eller blæk. Det består af to spidst afrundede blade, hvis indbyrdes afstand kan justeres med en skrue. Herved kan man variere stregtykkelsen. (wikipedia.dk)